

SLOVENSKÁ REPUBLIKA

UZNESENIE

Ústavného súdu Slovenskej republiky

IV. ÚS 48/2012-13

Ústavný súd Slovenskej republiky na neverejnom zasadnutí senátu 27. januára 2012 predbežne prerokoval sťažnosť V. Š., K., zastúpeného advokátkou JUDr. K. D., K., a JUDr. J. P., P., vo veci namietaného porušenia ich základného práva na súdnu ochranu podľa čl. 46 ods. 1 Ústavy Slovenskej republiky a čl. 36 ods. 1 Listiny základných práv a slobôd a práva na spravodlivé súdne konanie podľa čl. 6 ods. 1 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd postupom Okresného súdu Pezinok v konaní vedenom pod sp. zn. 6 C 4/2008 a jeho uznesením zo 14. januára 2011 a postupom Krajského súdu v Bratislave v konaní vedenom pod sp. zn. 3 Co 311/2011 a jeho uznesením z 30. augusta 2011 a takto

r o z h o d o l :

Sťažnosť V. Š. a JUDr. J. P. o d m i e t a .

O d ô v o d n e n i e :

I.

Ústavnému súdu Slovenskej republiky (ďalej len „ústavný súd“) bola 31. októbra 2011 doručená sťažnosť V. Š. (ďalej aj „sťažovateľ 1“ alebo „navrhovateľ“) a JUDr. J. P.

(ďalej len „sťažovateľ 2“, obaja ďalej len „sťažovatelia“), ktorou namietajú porušenie svojho základného práva na súdnu ochranu podľa čl. 46 ods. 1 Ústavy Slovenskej republiky (ďalej len „ústava“) a čl. 36 ods. 1 Listiny základných práv a slobôd (ďalej len „listina“) a práva na spravodlivé súdne konanie podľa čl. 6 ods. 1 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd (ďalej len „dohovor“) postupom Okresného súdu Pezinok (ďalej aj „okresný súd“) v konaní vedenom pod sp. zn. 6 C 4/2008 a jeho uznesením zo 14. januára 2011 (ďalej aj „namietané uznesenie okresného súdu“) a postupom Krajského súdu v Bratislave (ďalej len „krajský súd“) v konaní vedenom pod sp. zn. 3 Co 311/2011 a jeho uznesením z 30. augusta 2011 (ďalej aj „namietané uznesenie krajského súdu“).

V úvode sťažnosti sa najskôr poukazuje na to, že sťažovateľ 2 je osobou s ukončeným právnickým vzdelaním.

Zo sťažnosti ďalej vyplýva, že okresný súd uznesením sp. zn. 6 C 4/2008 zo 14. januára 2011 v právnej veci sťažovateľa 1 o zaplatenie sumy 14 605,30 € rozhodol o nepripustení jeho zastúpenia sťažovateľom 2 ako všeobecným splnomocnencom. Krajský súd uznesením č. k. 3 Co 311/2011-76 z 30. augusta 2011 odvolaním sťažovateľa 2 napadnuté uznesenie okresného súdu sp. zn. 6 C 4/2008 zo 14. januára 2011 ako vecne správne potvrdil.

Sťažovatelia argumentujú tým, že „Ústava SR zaručuje občanovi právo, aby sa nechal zastúpiť, pričom občiansky zákonník, ako aj O. s. p. umožňuje v civilných veciach, aby mohol zastupovať i občiansky zástupca. V ani jednom ustanovení nie je obmedzené, že zástupca môže zastupovať len jediný krát.

V odvolaní boli namietané skutkové zistenia súdom prvého stupňa, jednak rozsah zastupovania a predovšetkým to, že v rôznych veciach nezastupuje Dr. P. opätovne, pretože zákonodarca jasne v zákone uviedol, že zástupca by musel konať v rôznych veciach opätovne, a zástupca ak koná v rôznych veciach tak nie opätovne. Krajský súd vo svojom odôvodnení rozhodnutia sa vôbec nezaoberá tým, či skutkové zistenia súdu prvého stupňa sú pravdivé, resp. nepravdivé.

Z uvedeného máme za to, že rozhodnutie súdu druhého stupňa je nepreskúmateľné, pretože sudca neuvádza, ako odporcovi pri predmetnom rozhodnutí zabezpečí jeho zákonné právo na zastupovanie osobou, ku ktorej má dôveru. Taktiež neuvádza, v ktorých veciach koná zástupca opätovne. Slovenská republika je členom Európskej únie, ktorá svojou jurisdikciou a dohovormi ochraňuje základné práva občanov.

Nedostatočné odôvodnenie rozhodnutia predstavuje porušenie základného práva účastníka súdneho konania na spravodlivý proces, ktoré právo zaručujú v podmienkach právneho poriadku Slovenskej republiky okrem zákonov tiež čl. 46 a nasl. Ústavy SR, ako aj čl. 6 ods. 1 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd. Podľa judikatúry Európskeho súdu pre ľudské práva /napr. Ruiz Torija c/a Španielsko z roku 1994, séria A č. 303-A, Komisie/napr. stanovisko vo veci E.R.T. c/a Španielsko z roku 1993, sťažnosť č. 18390/91/ a Ústavného súdu SR /nález z 12. 5. 2004, sp. zn. I. ÚS 226/03/ treba za porušenie práva na spravodlivé súdne konanie považovať aj nedostatok riadneho a vyčerpávajúceho odôvodnenia súdneho rozhodnutia.“.

Sťažovatelia v nadväznosti na uvedené vyjadrujú názor, že v danej veci všeobecné súdy konali nezákonne a vzhľadom na to navrhujú, aby ústavný súd o ich sťažnosti takto rozhodol:

„Základné právo sťažovateľa V. Š... a JUDr. P. P... na súdnu ochranu podľa čl. 46 ods. 1 Ústavy Slovenskej republiky a čl. 36 ods. 1 Listiny základných práv a slobôd a právo na spravodlivý súdny proces podľa čl. 6 ods. 1 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd postupom Okresného súdu v Pezinku v konaní č. k. 6 C 4/2008-66 a uznesením zo dňa 14. 1. 2011 a postupom Krajského súdu v Bratislave a jeho uznesením zo dňa 30. 8. 2011 č. k. 3 Co 311/2011-76 porušené bolo.

Uznesenie Okresného súdu v Pezinku v konaní č. k. 6 C 4/2008-66 zo dňa 14. 1. 2011 a uznesenie Krajského súdu v Bratislave a jeho uznesením zo dňa 30. 8. 2011 č. k. 3 Co 311/2011-76 sa zrušujú a vec sa vracia Okresnému súdu v Pezinku.

Ústavný súd priznáva sťažovateľom primerané zadosťučinenie každému v sume 5.000.- Eur JUDr. P. P. a 5.000.- Eur V. Š., ktoré je povinný Okresný súd v Pezinku vyplatiť do 2 mesiacov odo dňa nadobudnutia právoplatnosti tohto nálezu.“

Ústavný súd v súvislosti s prípravou predbežného prerokovania sťažnosti v súčinnosti s okresným súdom zistil, že proti namietanému uzneseniu krajského súdu podali sťažovatelia dovolanie, v nadväznosti na čo bol súdny spis 20. decembra 2011 postúpený na rozhodnutie o tomto mimoriadnom opravnom prostriedku Najvyššiemu súdu Slovenskej republiky (ďalej len „najvyšší súd“) ako súdu dovolaciemu. Vec je vedená najvyšším súdom pod sp. zn. 2 Cdo 253/2011.

II.

Podľa čl. 127 ods. 1 ústavy ústavný súd rozhoduje o sťažnostiach fyzických osôb alebo právnických osôb, ak namietajú porušenie svojich základných práv alebo slobôd, alebo ľudských práv a základných slobôd vyplývajúcich z medzinárodnej zmluvy, ktorú Slovenská republika ratifikovala a bola vyhlásená spôsobom ustanoveným zákonom, ak o ochrane týchto práv a slobôd nerozhoduje iný súd.

Podľa čl. 140 ústavy podrobnosti o organizácii ústavného súdu, o spôsobe konania pred ním a o postavení jeho sudcov ustanoví zákon.

Konanie o sťažnostiach je bližšie upravené predovšetkým v § 49 až § 56 zákona Národnej rady Slovenskej republiky č. 38/1993 Z. z. o organizácii Ústavného súdu Slovenskej republiky, o konaní pred ním a o postavení jeho sudcov v znení neskorších predpisov (ďalej len „zákon o ústavnom súde“).

Ústavný súd podľa § 25 ods. 1 zákona o ústavnom súde každý návrh predbežne prerokuje na neverejnom zasadnutí bez prítomnosti navrhovateľa a skúma, či dôvody uvedené v § 25 ods. 2 zákona o ústavnom súde nebránia jeho prijatiu na ďalšie konanie.

Podľa § 25 ods. 2 zákona o ústavnom súde návrhy vo veciach, na prerokovanie ktorých nemá ústavný súd právomoc, návrhy, ktoré nemajú zákonom predpísané náležitosti, neprípustné návrhy alebo návrhy podané niekým zjavne neoprávneným, ako aj návrhy

podané oneskorene alebo zjavne neopodstatnené návrhy môže ústavný súd po predbežnom prerokovaní odmietnuť uznesením bez ústneho pojednávania.

Ústavný súd preskúmal na predbežnom prerokovaní sťažnosť z hľadiska existencie dôvodov podľa § 25 ods. 2 zákona o ústavnom súde.

II.1 Z ustálenej judikatúry ústavného súdu vyplýva, že v zmysle čl. 127 ods. 1 ústavy rozhoduje o sťažnostiach týkajúcich sa porušenia základných práv a slobôd vtedy, ak o ochrane týchto práv a slobôd nerozhoduje iný súd. Namietané porušenie niektorého zo základných práv a slobôd teda nezakladá automaticky aj právomoc ústavného súdu na konanie o nich. Pokiaľ ústavný súd pri predbežnom prerokovaní sťažnosti zistí, že ochrany toho základného práva alebo slobody, porušenie ktorých sa namieta, sa sťažovateľ môže domôcť využitím jemu dostupných a aj účinných právnych prostriedkov nápravy pred iným súdom, musí takúto sťažnosť ústavný súd odmietnuť z dôvodu nedostatku svojej právomoci na jej prerokovanie (napr. I. ÚS 103/02).

Vzhľadom na takto formulovaný princíp subsidiarity je tak vylúčená právomoc ústavného súdu meritórne konať a rozhodovať o sťažovateľmi uplatnených námietkach porušenia ich v sťažnosti označených práv namietaným uznesením okresného súdu a postupom, ktorý predchádzal jeho vydaniu. Ochrany svojich práv sa sťažovatelia mohli domáhať, a aj sa domáhali, podaním odvolania proti nemu. Ústavný súd z tohto dôvodu sťažnosť v tej časti, ktorá smeruje proti namietanému uzneseniu okresného súdu, odmietol z dôvodu nedostatku svojej právomoci podľa § 25 ods. 2 prvej vety zákona o ústavnom súde.

II.2 Ústavný súd zo sťažnosti a z príloh k nej pripojených zistil, že sťažovateľ 2 nie je účastníkom konania vedeného krajským súdom pod sp. zn. 3 Co 311/2011, ktorého sa týka námietka porušenia jeho základného práva podľa čl. 46 ods. 1 ústavy a podľa čl. 36 ods. 1 listiny, ako aj práva podľa čl. 6 ods. 1 dohovoru. V označenom konaní vystupoval sťažovateľ 2 ako všeobecný splnomocnenec navrhovateľa.

Ústavný súd už pri svojej rozhodovacej činnosti vyslovil, že fyzická osoba alebo právnická osoba môže uplatňovať ochranu na ústavnom súde iba v záujme ochrany svojich základných práv (II. ÚS 4/96).

Článok čl. 46 ods. 1 ústavy a čl. 36 ods. 1 listiny, ako aj čl. 6 ods. 1 dohovoru a v spojení s čl. 127 ods. 1 ústavy poskytujú ochranu pred porušením uvedených práv len jeho účastníkovi (aj vedľajšiemu), pretože len vo vzťahu k nemu sa plní účel tohto základného práva, ktorým je poskytnutie súdnej ochrany osobe domáhajúcej sa rozhodnutia štátneho orgánu (m. m. II. ÚS 10/01, I. ÚS 55/02). Z uvedených dôvodov ústavný súd sťažnosť vo vzťahu k sťažovateľovi 2 odmietol ako podanú zjavne neoprávnenou osobou.

II.3 Podstatou tejto časti sťažnosti je tvrdenie sťažovateľa 1 o neposkytnutí potrebnej súdnej ochrany jeho nároku tým, že krajský súd potvrdil uznesenie okresného súdu sp. zn. 6 C 4/2008 zo 14. januára 2011, ktorým rozhodol o nepripustení jeho zastúpenia (v predmetnom konaní v procesnom postavení navrhovateľa) sťažovateľom 2 ako všeobecným splnomocnencom. Na základe toho sťažovateľ 1 dospel k záveru, že týmto uznesením, ako aj postupom predchádzajúcim jeho vydaniu došlo k porušeniu jeho v sťažnosti označených práv.

Ako už bolo uvedené, zo zistení ústavného súdu vyplynulo, že ochrany svojich ústavou, listinou a kvalifikovanou medzinárodnou zmluvou garantovaných práv sa sťažovateľ 1 domáha sťažnosťou podľa čl. 127 ods. 1 ústavy, ako aj dovolaním podaným proti namietanému uzneseniu krajského súdu, o ktorom do predbežného prerokovania sťažnosti nebolo rozhodnuté. Z uvedeného vyplýva, že v okolnostiach daného prípadu sťažovateľ 1 podaním dovolania (založeného na v zásade obdobnej argumentácii, akú uplatňuje v sťažnosti podanej ústavnému súdu), ako aj podaním sťažnosti podľa čl. 127 ods. 1 ústavy vedome vytvoril stav, keď by o jeho veci mali súbežne rozhodovať dva orgány súdneho typu (najvyšší súd ako dovolací súd a ústavný súd), čo nie je v podmienkach právneho štátu rešpektujúceho princíp právnej istoty ústavne aprobovateľné, pretože by tým mohlo dôjsť k vydaniu dvoch rozdielnych rozhodnutí v tej istej veci. Vzhľadom na skutočnosť, že uplatnenie právomoci dovolacieho súdu vo veci sťažovateľa 1 predchádza

uplatneniu právomoci ústavného súdu, možno považovať podanie sťažnosti ústavnému súdu ešte pred rozhodnutím dovolacieho súdu o poslednom procesnom prostriedku, ktorý bol sťažovateľom 1 využitý, ako predčasné (porovnaj napr. IV. ÚS 242/2010).

Ústavný súd môže prijať sťažnosť na ďalšie konanie a meritórne o nej rozhodnúť až vtedy, ak príslušné orgány verejnej moci už nemajú možnosť namietaný stav zásahu do základných práv alebo slobôd napraviť.

Súčasťou konštantnej judikatúry ústavného súdu je aj právny názor, podľa ktorého vyčerpanie všetkých opravných prostriedkov alebo iných právnych prostriedkov, ktoré zákon sťažovateľovi na ochranu jeho základných práv alebo slobôd účinne poskytuje a na použitie ktorých je sťažovateľ oprávnený podľa osobitných právnych predpisov, neznamená samotné podanie oprávnenou osobou, ale až rozhodnutie o ňom príslušným orgánom (IV. ÚS 177/05, IV. ÚS 142/2010, IV. ÚS 180/2010).

Iba za predpokladu, že sťažovateľ využil všetky jemu dostupné právne prostriedky súdnej a inej ochrany svojho základného práva alebo základnej slobody a nebol s ich uplatnením úspešný, môže predložiť sťažnosť podľa čl. 127 ods. 1 ústavy pre namietané porušenie svojho základného práva alebo slobody ústavnému súdu. K tomu treba dodať, že sťažovateľ nemá podľa ústavy, zákona o ústavnom súde a stabilizovanej judikatúry ústavného súdu na výber, ktorý z oboch ústavne existujúcich systémov súdnej ochrany využije, ale je povinný postupovať od súdnej ochrany poskytovanej všeobecnými súdmi k súdnej ochrane, na ktorú je kompetentný ústavný súd. Toto „poradie“ sa nedá sťažovateľom ovplyvniť a jeho vnútorná logika vychádza z toho, že aj všeobecné súdnictvo je zodpovedné za ochranu základných práv a slobôd na úrovni jeho právomocí.

Ústavný súd už vyslovil názor (podobne napr. I. ÚS 169/09, I. ÚS 289/09, IV. ÚS 49/2010, IV. ÚS 142/2010, IV. ÚS 145/2010, IV. ÚS 195/2010), že v prípade podania mimoriadneho opravného prostriedku (dovolania) a súbežne podanej sťažnosti podľa čl. 127 ods. 1 ústavy je takáto sťažnosť považovaná za prípustnú až po rozhodnutí o dovolaní.

Ústavný súd už v tejto súvislosti taktiež judikoval (napr. m. m. I. ÚS 184/09, I. ÚS 237/09, III. ÚS 167/2010, IV. ÚS 49/2010, IV. ÚS 142/2010, IV. ÚS 195/2010), že lehota na prípadné podanie sťažnosti po rozhodnutí o dovolaní bude v takýchto prípadoch považovaná v zásade za zachovanú aj vo vzťahu k predchádzajúcemu právoplatnému rozhodnutiu (porovnaj k tomu aj rozsudok Európskeho súdu pre ľudské práva z 8. novembra 2007 vo veci Soffer proti Českej republike, sťažnosť č. 31419/04 alebo rozsudok Európskeho súdu pre ľudské práva z 12. novembra 2002 vo veci Zvolský a Zvolská verzus Česká republika, sťažnosť č. 46129/99, body 51, 53 a 54).

Ak by sa ústavný súd vecne zaoberal sťažnosťou pred rozhodnutím najvyššieho súdu o podanom dovolaní, mohol by neprípustne zasiahnuť do rozhodovania všeobecných súdov. V prípade, ak by ústavný súd čakal na rozhodnutie dovolacieho súdu, mohlo by to navádzať potenciálnych sťažovateľov na obdobný postup, aký zvolil v okolnostiach daného prípadu sťažovateľ 1, t. j. k paralelnému podávaniu sťažností ústavnému súdu zároveň s podaním dovolania, čo vzhľadom na už uvedené nie je opodstatnené.

Vzhľadom na tieto skutočnosti sa ústavný súd podanou sťažnosťou vo vzťahu k sťažovateľovi 1 v časti, ktorou namietal porušenie svojich práv postupom krajského súdu v konaní vedenom pod sp. zn. 3 Co 311/2011 a jeho uznesením z 30. augusta 2011, meritórne nezaoberal, ale ju podľa zásady ratio temporis odmietol ako neprípustnú pre predčasnosť podľa § 53 ods. 1 v spojení s § 25 ods. 2 zákona o ústavnom súde.

Pretože sťažnosť bola odmietnutá, rozhodovanie o ďalších procesných návrhoch v uvedenej veci stratilo opodstatnenie, a preto sa nimi ústavný súd už nezaoberal.

P o u č e n i e : Proti tomuto rozhodnutiu nemožno podať opravný prostriedok.

V Košiciach 27. januára 2012